

KERTOMUS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEON
TOIMINNASTA VUONNA 1995

Yliopiston museo - Seminaarinmäen tietopankki

Jyväskylän yliopiston museon tärkein tehtävä on tallentaa, tutkia ja välittää tietoa yliopistoyhteisön vaiheista ja toiminnasta, esitellä luonnon- ja ympäristöntutkimuksen tuloksia sekä kampuksen kulttuuri- ja luonnonympäristöä. Jyväskylän ainutlaatuisen yliopistokampuksen tunnetuksi tekeminen ja museon toiminnasta tiedottaminen ovatkin olleet kuluneen vuoden toiminnan päämääränä. Tuloksena tästä toiminnasta julkistettiin Flooran päivänä kampuksen arkkitehtuuria, historiaa ja luonnonympäristöä esittelevä opaskirjanen. Vuoden aikana oppaasta valmistui myös englanninkielinen versio, joka palvelee erinomaisesti alueella liikkuvia ulkomaalaisia turisteja sekä yliopiston kansainvälisiä vieraita. Samassa tilaisuudessa yleisölle esiteltiin myös ensimmäisen kerran Siperianomenapuu Oppio, jonka emokasvina on ollut seminaarinjohtajan asuinrakennuksen, nykyisen Oppion viereen 1930-luvulla istutettu yksilö.

Museon oma esite valmistui elokuussa järjestettyyn kahdeksanteen Fenno-ugristikongressiin. Museon tehtävänä oli vastata kongressin näyttelytoiminnasta. Joulukuussa esiteltiin rehtorille prototyyppi Seminaarinmäkeä esittelevästä multimedia-ohjelmasta "Kampus keskellä Suomea". Lisäksi julkistettiin kaskukirja, joka esittelee korkeakoulu- ja yliopistoaikaista anekdoottiperinnettä. Kirja herätti kiinnostusta valtakunnallisesti mm. eri tiedotusvälineissä. Paitsi omasta lähiympäristöstä, museo on koonnut tietoa myös maakunnan luonnosta. Museon omassa julkaisusarjassa ilmestyi Rautalammin uhanlaisia kasveja esittelevä tutkimus ja Keski-Suomen liiton julkaisusarjassa museon tekemä Vaarunvuoren tutkimusten yhteenveto.

Tiukka taloudellinen tilanne on asettanut museolle uusia haasteita. Lähinnä talousresurssien lisäämiseksi on etsitty vaihtoehtoja. Kulttuurihistoriallinen osasto on saanut tuloja myymällä museon ja ATK-keskuksen kehittämää esineiden ja valokuvien tallennusohjelmaa sekä julkaisuja ja postikortteja. Luonnontieteellinen osasto hankki tuloja lähinnä tilaustutkimuksista. Lisäksi tuloja on karttunut myös Oppio-omenapuun taimien myynnistä. Näyttelyprojekteihin on hankittu sponsorirahoitusta liikeyrityksiltä.

Valtion kiinteistöorganisaation hallinnon muuttuminen kuluneen vuoden aikana aiheutti vastuualuekysymyksien määrittelyä rakennusuojeluun ja yliopiston puutarhaan liittyvissä asioissa. Museon johtokunta teki keväällä 1995 yliopiston hallinnolle museon johtosäännön muutoksesta esityksen, jossa johtosääntöön toivotaan lisättäväksi kohta: museo toimii asiantuntijana yliopistoalueen rakennettuun ja luonnonympäristöön liittyvissä asioissa. Tilanne on edelleen avoin ja vastuukysymyksien selvittäminen jatkuu vuoden 1996 aikana. Vuoden tärkeimpiä tehtäviä onkin museon roolin selvittäminen Seminaarinmäen rakennetun ympäristön

suojelukysymyksissä ja alueiden viheralueiden hoidossa.

Kulttuurihistoriallisessa osastossa suurimmat voimavarat kuuluivat Yrjö Blomstedt -näyttelyn suunnitteluun ja rakentamiseen. Näyttely avattiin yliopistopäivien yhteydessä lokakuussa. Museo osallistui myös kahteen Seminaarinmäen rakennusprojektiin; vanha paja muutettiin yliopiston hiljentymistilaksi ja entinen puutarhurin talo peruskorjattiin yliopistoväen kokoontumis- ja edustustilaksi. Lisäksi keskityttiin yliopiston tämän päivän toimintojen tallentamiseen, joka toteutettiin dokumenttikuvausprojektin.

Luonnontieteellisessä osastossa toiminnan pääpaino oli näytteiden tallennuksessa, vaihtuvien näyttelyiden rakentamisessa ja kasvitieteellisen puutarhan rakentamisessa. Kokoelmat karttuivat 46.300 näytteellä, joka on lähes kolmannes kaikkina aikoina museolle koottujen näytteiden määrästä! Luku vastaa suurimpien kotimaisten luonnontieteellisten museoiden vuotuista kartuntaa. Erityisen osan tästä määrästä muodostaa museolle lahjoitettu professori Mikko Raatikaisen tutkimusaineisto. Osasto tuotti neljä vaihtuvaa näyttelyä, jotka esittelivät metsämaan monimuotoista elämää ja luonnonarvoja. Vuoden aikana jatkettiin perusnäyttelyn täydentämistä uusilla lajeilla.

Koska kulttuurihistoriallisessa osastossa ei ole kuin yksi vakinainen työntekijä, lisähenkilökunnan palkkaamista varten selvitettiin kaikki mahdolliset rahoituskeinot. Kaikkiaan vuoden aikana osastossa työskenteli amanuenssin lisäksi 19 muuta työntekijää keskimäärin noin 4 kuukautta kerrallaan. Pääosan työntekijöistä muodostivat työllistetyt ja museoalan harjoittelijat. Luonnontieteellisessä osastossa on kolme virkaa, joista yksi on täytetty tilapäisesti. Vakinaisen henkilökunnan ohella osastossa työskenteli tilapäisesti 12 työllistettävää, yksi harjoittelija ja viisi tuntityöntekijää. Oppisopimuskoulutuksessa oli eläintäyttyjäharjoittelija. Museon työntekijöiden yhteishenki on ollut hyvä ja kaikki työntekijät ovat olleet motivoituneita ja innokkaita kehittämään uusia ideoita.

Vuoden aikana museon tärkeimpiä sidosryhmiä olivat kulttuurihistoriallisella osastolla yliopiston ja korkeakoulun senioriyhdistys JYKYS, Jyväskylän yliopistoyhdistys yliopiston normaalikoulu ja ylioppilaskunta sekä Keski-Suomen Matkailuyhdistys ry. Luonnontieteellisellä osastolla oli vilkkaasti yhteistyötä Jyväskylän kaupungin, Keski-Suomen ympäristökeskuksen, Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistyksen, Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen, ympäristökeskus Kammin, Jyvässeudun hyönteiskerhon ja Jyvässeudun sieniseuran kanssa. Yhdistykset ovat toimittaneet aktiivisesti näytteitä museon kokoelmiin ja tehneet talkoolla töitä museolle. Erityisen rikasta yhteistyö on ollut Kopi-Jyvä oy:n kanssa, joka on tukenut museon toimintaa monella tavalla oman rahastonsa kautta.

Toimintakertomusvuosi on ollut museolle työntäyteinen ja tuloksekas. Lukuisien haasteiden kautta on löydetty uusia toimintatapoja ja sidosryhmiä, joiden kanssa työskentely on ollut antoisaa. Museon rooli yliopiston identiteetin vahvistajana täsmentyi.

Museon johtokunta vuonna 1995

Professori Kalevi Pöykkö, puheenjohtaja
Tiedekuntas sihteeri Matti Myllykoski, sihteeri

Apulaisprofessori Tapani Valtonen
Yliassistentti Heikki Rantatupa
Lehtori Marja Ahvenainen
Kirjaston toimistopäällikkö Pirkko Audejev-Ojanen
Assistentti Pirjo Korkiakangas
Assistentti Jari Haimi
Konservaattori Jarkko Mäntynen
Amanuessi Pirjo Vuorinen
Opiskelija Pirkko Järvelä
Esittelijä: museon johtaja, yliassistentti Janne Vilkuna
varajohtaja, lehtori Veli Saari

Museon johtaja: museologian yliassistentti Janne Vilkuna
Museon varajohtaja: lehtori Veli Saari

KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

HENKILÖKUNTA

Museossa työskentelivät vuoden 1995 aikana seuraavat henkilöt:

Vakinainen henkilökunta:

- Vuorinen Pirjo amanuessi, kulttuurihistoriallisen osaston toiminnasta vastaaminen, yliopiston kulttuurisihteerin tehtävät

Tilapäinen henkilökunta:

Työministeriön työllisyysvaroin:

- Bäckman Auli Helena Huk, 27.3. - 26.9.1995; toimistosihteerin tehtävät, haastattelunauhojen litterointi, valokuva-arkiston hoitaminen

- Hyvönen Marja-Liisa FK, 5.9.1994 - 4.3.1995; tutkimusassistentti, valokuvien, esineiden ja arkistomateriaalin luettelointia sekä museon ATK-rekisterin kehittäminen

- Nieminen Perttu arkkitehti, 1.8. - 31.1.1996; suunnittelija, asinatuntijana rakennussuojelukysymyksissä, museon näyttelyarkkitehdin tehtävät
- Uimonen Kirsi FK, tutkimusassistentti, 3.10.1994 - 2.4.1995; Elimäen ja Jussilan kokoelman luettelointityö
- Lemmetti Matti valokuvaaja, 1.11.1995 - 30.4.1996; yliopiston nykypäivän dokumentointityö valokuvaamalla, reprokuvaus
- Luukkanen Eija museoavustaja, 1.10.1995 - 31.3.1996 (työskenteli museon molemmilla osastoilla)
- Talja Virpi FK, tutkimussihteeri, 13.11.1995 - 12.5. 1996; esineiden, valokuvien sekä arkistomateriaalin luettelointia, ATK-tallennusta
- Stolt Eeva Huk, tutkimussihteeri 1.7. - 31.12.1995; arkkitehti Yrjö Blomstedtin toimintaa seminaarin lehtorina käsittelevän artikkelin kirjoittaminen Blomstedt -näyttelyn julkaisuun

Rehtorin tai yliopistoyhdistyksen myöntämin varoin tutkimusta-avustavassa tehtävässä:

- Salmela Ulla, 15.6. - 22.10.1995 osa-aikainen näyttelysihteeri, Yrjö Blomstedt -suora suomalainen -näyttelyn käsikirjoituksen valmistaminen sekä näyttelysihteerin tehtävät rehtorin ja yliopistoyhdistyksen apurahoilla
- Lukkarinen Päivi arkkitehti 1.10. - 30.11.1995, laati yliopistoyhdistyksen apurahalla yliopiston päärakennuksen alkuperäisten kalusteiden inventoinnin ja esityksen kalustamis- ja entistämissuunnitelmaksi

Kopi-Jyvä oy/ Kauko Sorjosen rahaston apuraha:

- Putkonen Päivi FK, yliopiston toimintaan liittyvän muistitiedon kerääminen (kaskut, anekdootit jne.) haastattelemalla ja yliopiston kaskukirjan toimitustyö.

Valtionhallinnon (museologian) harjoittelijat (yhteensä 17 kuukautta):

Harjoittelijat luettelivat esineitä, valokuvia ja arkistomateriaalia, osallistuivat fenno-ugristikongressin avustamiseen sekä "Yrjö Blomstedt - suora suomalainen" -näyttelyn suunnittelutyöhön valitsemalla valokuvia ja esineitä sekä ideoimalla näyttelyn visualisointia.

- Halonen Anna 6.3. - 5.6.1995
- Rautjoki Leena 1.5. - 31.7.1995
- Mettälä Jari 1.6 - 31.8.1995
- Varesvuo Esko 1.9. - 30.11.1995
- Viljanen Marja 1.11. - 31.12.1995

- ddgj (Alvar Aalto museo)
- jkhdfsaj (Alvar Aalto museo)
- Köykkä Jaana 18.9. - 3.11.1995 (museologian palkaton harjoittelu)
- Haikari Janne 31.7. - 8.9.1995 (museologian palkaton harjoittelu)

Lisäksi museolla työskenteli kaksi OKL:n teknisen työn erikoistumisopintoja suorittavaa opiskelijaa Tommi Isotalo ja Veli-Pekka Lampinen, jotka osallistuivat Blomstedt-näyttelyn visuaaliseen suunnitteluun ja pystytykseen. Molemmat saivat osallistumisesta näyttelyprojektiin opintoviikkoja omalta teknisen työn opetusta ohjaavalta lehtoriltaan.

Viikonloppujen päivystäminen:

Viikonlopputyöntekijä vastasi museon avoinnapidosta lauantaisin ja sunnuntaisin sekä huolehti taideteosrekisterin päivityksestä.

- Hyvönen Paula Huk 1.1. - 31.12.1995

KOULUTUS

Pirjo Vuorinen osallistui ICOM:n, Suomen museoliiton ja Jyväskylän yliopiston järjestämään kesäkouluun Heritage and Development 5.-10.6.1995, Fenno-ugristikongressiin Jyväskylässä 10.-15.8., Suomen museoliiton järjestämään kokoelmaseminaariin Tampereella 20.-21.9.1995 sekä Jyväskylän yliopiston museologian cum laude opetukseen. Päivi Lukkarinen osallistui taideteollisen korkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksen järjestämään korjausrakentamisen työselitys -seminaariin 16.2.1995 sekä korjausrakentamisen taloudenhallinta -kurssille 3.-4.4.1995.

Museon henkilökunta teki vuoden aikana kolme ekskursion. 13.3. tutustuttiin Kouvatsalla toimivan Uula-tuotteen toimintaan. Tehdas valmistaa maaleja ja väripigmenttejä perinteisillä menetelmillä. 28.-31.5. tutustuttiin Ruotsissa Gysingessä toimivan rakennus- ja konservointikeskuksen (Centrum för byggnadsvård) toimintaan sekä vierailtiin Uppsalan museoissa. 16.10. tutustuttiin Pekka Kivikkään johdolla Laukaan Sarakallion kalliomaalauksiin.

TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

Pirjo Vuorinen toimi Jyväskylän yliopiston kulttuuritoimikunnan sihteerinä, Jyväskylän yliopiston seniorijärjestö JYKYSin sihteerinä, yliopistopäivien järjestelytoimikunnan jäsenenä, yliopiston kaskukirjatoimikunnan jäsenenä sekä Fenno-ugristikongressin järjestelytoimikunnassa västäten kongressin näyttelytoiminnasta ja postereista.

Päivi Lukkarinen oli museon edustajana toimikunnassa, joka suunnitteli vanhan pajarakennuksen muuttamista hiljenty mistilaksi. Lisäksi hän oli mukana

suunnittelemassa entisen puutarhurin rakennuksen peruskorjausta ja sisustamista.

TOIMITILAT JA KALUSTEET

Museon käytettävissä oli vuoden aikana S-rakennuksessa perusnäyttelytilan lisäksi työ- ja arkistotilaa yhteensä 270 m². Säilytystiloja oli päärakennuksessa, Musica-rakennuksessa (Tahko Pihkalan kokoelma), Fredalla sekä Nisulassa. Lisäksi museolle kuuluu Seminaarinmäen etelärinteessä sijaitseva vanha riihi. Nisulankadun säilytystilan vuokrasopimus päättyi marraskuussa ja museo sai uutta säilytystilaa Sammonkadulta, jonne yliopiston taloustoimen rahoituksella rakennettiin uudet puuhyllyt lähinnä kalusteiden ja työkoneiden säilytystä varten. Säilytystilasuunnitelman laativat Perttu Nieminen ja Pirjo Vuorinen.

Huhtikuussa museolle hankittiin uusi 486-prosessorilla toimiva Osborne -tietokone, jossa on myös cd-rom asema ja multimedialuokki. Syksyn näyttelyä varten hankittiin lähinnä sähkötarvikkeita, halogeenivalaisimia ja muita rakennustarvikkeita. Rakennusmateriaalia saatiin mm. Ruthinkulman purkutyömaalta.

KOKOELMAT

Kokoelmat karttuivat 62 päänumerolla. Pääpaino keräystoiminnassa oli korkeakouluaikeisen materiaalin kokoamisessa sekä tämän päivän toiminnan dokumentoinnissa valokuvaamalla. Yrjö Blomstedt -näyttelyyn liittyen kerättiin aineistoa, joka liittyy Blomstedtin toimintaan Jyväskylän seminaarin lehtorina, seminaarin museon perustajana ja huonekalusuunnittelijana. Näyttelyn myötä saatiin uutta tietoa museon seminaariaikaisiin kokoelmiin.

Kuva-arkistoa kartutettiin kokoamalla erityisesti korkeakouluaikeista kuvamateriaalia entisiltä opiskelijoilta ja henkilökunnalta. *Nykypäivän dokumentointia haittaa huomattavasti se, että yliopistolla ei ole enää omaa valokuvaajaa.* Yliopiston tiedotuslehden kanssa on sovittu, että siinä käytetty kuvamateriaali tallennetaan museon kuva-arkistoon, mutta tiedotuslehden vähittäinen siirtyminen sähköiseen kuvankäsittelyyn tulee todennäköisesti vähentämään paperikuvien määrää. Vuoden lopussa puoleksi vuodeksi työllisyysvaroin palkattu valokuvaaja ryhtyi tallentamaan järjestelmällisesti laitosten toimintaa.

Kuva-arkistosta kopioitiin aineistoa mm. tutkijoiden, opiskelijoiden, tiedotusvälineiden ja mainostoimistojen käyttöön. Toimintakertomusvuonna ulkopuolisille toimitettiin 32 kuvatilusta. Kesällä museon valokuva-arkisto järjestettiin ja luokiteltiin tarkempaan järjestykseen. Lisäksi uusittiin museon päärakennuksen säilytystilojen hyllyjärjestys.

Uusi tietokone paransi museon ATK-ohjelman toimintaa. Vuoden aikana jatkettiin tietojen siirtämistä ATK-rekisteriin.

Yliopiston taidekokoelmat karttuivat vuoden aikana 17 uudella teoksella. Taidehankintamäärärahoilla saatiin hankittua kolme Olavi Viherlehdon työtä, jotka sijoitettiin päärakennuksen toisen kerroksen opettajainhuoneeseen. Lisäksi hankittiin Jaakko Valon näyttelystä neliosainen teos, joka sijoitettiin Fysiikan laitoksen uusiin tiloihin. Lahjoituksena saatiin Jaakko Valolta ja HB-betoniteollisuus Oy:ltä Valon betoniveistos Weimar-Chicago, joka sijoitettiin Mattilanniemen kärkeen. Taidehistorian laitos sai deponointina 12 Eero Järnefeltin luonnosta, jotka merkittiin yliopiston taideteosrekisteriin.

KONSERVOINTI

Kuluneen vuoden aikana museolla ei ole ollut varoja kokoelmiensa konservointiin.

RAKENNUSTUTKIMUS

Vuonna 1994 museo organisoii *Alvar Aallon kasvatustieteellistä korkeakoulua* esittelevän yliopiston juhlakirjan julkaisemisen. Kirjan kirjoitti Päivi Lukkarinen ja se perustuu hänen taidehistorian laitokselle valmistamaansa pro gradu -työhön. Tutkimusprojektia on jatkettu siten, että Päivi Lukkarinen ryhtyi tekemään selvitystä Aallon rakennusten sisustuksista. Syksyllä 1995 projektiin saatiin rahoitusta yliopistoyhdistykseltä ja Päivi Lukkarinen ryhtyi kokoamaan inventointiraporttia *päärakennuksen sisustuksen* vaiheista. Samalla hän myös valmistaa esityksen päärakennuksen tilojen sisustuksen järjestämisestä. Suunnitelma julkistetaan kevään 1996 aikana.

Syksyllä 1994 silloinen Keski-Suomen piirirakennustoimisto aloitti Seminaarinmäellä *vanhan pajarakennuksen* ja *entisen puutarhurin talon* korjaustyöt. Molemmista rakennuksista museo on valmistanut vuonna 1993 rakennustutkimuksen, joka on julkaistu museon julkaisusarjassa. Museon ja museoviraston toivomuksista huolimatta seminaarin vanha paja muutettiin yliopiston henkilökunnan ja opiskelijoiden hiljentymistilaksi. Pajaa ei ole yksilöity Seminaarinmäen suojelupäätöksessä muiden alueen rakennusten tavoin. Päivi Lukkarinen oli museon edustajana hiljentymistilan suunnittelutyöryhmässä. Puutarhurin rakennuksen korjaustöissä pyrittiin huomioimaan rakennushistorialliset vaiheet ja toimimaan ratkaisuisa niiden mukaisesti. Korjaamisen lähtökohtana oli 1950-luku ja tilojen saattaminen mahdollisimman kodinomaiseen asuun.

NÄYTTELYT JA YLEISÖ

Museo oli avoinna vuoden aikana noin 900 tuntia ja esillä olivat seuraavat näyttelyt:

Elo iloisen ylioppilaan 31.8. saakka

Näyttely oli Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun 60-vuotisjuhlanäyttely ja se esitteli opiskelijaelämää korkeakoulun alkuajoista tähän päivään saakka.

Yrjö Blomstedt - suora suomalainen 13.10. alkaen

Näyttelyn teemana on esitellä arkkitehti, seminaarin lehtori Yrjö Blomstedtin elämäntyötä Jyväskylän seminaarin piirustuksen- käsityön ja maantieteen lehtorina. Näyttelystä on tulossa julkaisu, joka ilmestyy vuonna 1996.

Liikuntatieteellisen tiedekunnan ja Tahko Pihkala -seuran järjestämille *Tahkon turpakäräjille järjestettiin pieni näyttely Lauri "Tahko" Pihkalan esinekokoelmasta.* Lisäksi museon kautta organisoitiin kahdeksannen fenno-ugristikongressin näyttelyjen järjestäminen 10.-15.8.

Museossa vieraili vuoden aikana n. 6.500 kävijää. Koska seminaarin historiaa esittelevä perusnäyttely oli suljettuna koko vuoden, koululaisten määrä kävijöistä oli hyvin pieni. *Vanhaa perusnäyttelyä ei vuoden aikana pystytetty, koska tilaa pystyttämiseksi ei ole.*

Koululaisryhmille pyrittiin järjestämään *erityisopastuksia*, joiden aikana koululaiset tutustuttiin diojen ja esineiden avulla opetuksen historiaan sekä Uno Cygnaeuksen toimintaan. Mm. 30.10. - 1.11. *Cygnaeuksen koulun kaikki 6. ja 7. -luokkalaiset* tutustuivat *isovanhempien aikaiseen koululaisen elämään* museon amanuenssin ja koulun opettajien yhdessä suunnitteleman opastuksen avulla. *Norssin päivänä 14.10. noin 500 koululaista vanhempineen tutustui Blomstedt -näyttelyyn ja Cygnaeuksen työhuoneeseen.* Lisäksi heille oli järjestetty vanhaan riiehen erityisopastus.

Elo iloisen ylioppilaan -näyttely oli Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun juhlavuoden näyttely. Sen sisältö sopisi erinomaisesti museon uuden perusnäyttelyn pohjaksi, mutta tilanpuutteen vuoksi se jouduttiin purkamaan Blomstedt -näyttelyn tieltä pois. Opiskelijänäyttelyn myötä vahvistettiin suhteita korkeakoulun entisiin opiskelijoihin ja vuoden aikana saatiinkin runsaasti uusia lahjoituksia.

Blomstedt -näyttelystä rakennettiin pieni erikoisesittely Keski-Suomen matkailuyhdistyksen näyteikkunaan Vapaudenkadulle. Ikkunassa esitellään myös 100-vuotta täyttävän matkailuyhdistyksen toimintaa, jonka perustamisessa Blomstedt oli hyvin kiinteästi mukana.

Vuoden aikana valmistettiin *normaalikoulun yläasteen ja lukion vaiheista kertova näyttely "Oppikartanon tarinoita"* koulun pohjakerroksen näyttelytilaan. Se avattiin 13.10. yliopistopäivien aikana. Näyttely palvelee erinomaisella tavalla koulun opetusta.

Museon amanuenssi esitteli vuoden aikana useille ryhmille museon näyttelyjä ja yliopistoaluetta mm. osallistumalla *kaupungin oppaiden kouluttamiseen.* Marraskuussa museon toimintaa esiteltiin yliopiston henkilöstökoulutuksen järjestämässä *uuden henkilökunnan perehdyttämispäivässä.* *Jyväskylä-päivänä ja Flooran päivänä järjestettiin yleisölle alueen erityisopastuksia.* Nämä opastukset

keräsivät yhteensä noin 500 henkeä. Museoon ja sen kokoelmiin tai näyttelyihin kävi tutustumassa mm. museologian kesäkoulun osallistujia, työväenopiston Vanha Jyväskylä -piiri, yliopiston seniorit, fenno-ugristikongressin osallistujia, valtakunnallisen kasvatustieteiden kongressin osanottajat, Jyväskylän ja Kokkolan ikääntyvien yliopisto, Pihkala-seuran Jyväskylän osasto. Marraskuussa museoon tutustui Lapuan hiippakunnan uusi piispa Jorma Laulaja.

Toukokuun 17. päivä osallistuttiin *kaupungin museoiden järjestämään museoviikon ohjelmaan järjestämällä opastettu kampuksen kiertokävely. Museo osallistui myös Yläkaupungin yöhön pitämällä näyttelytiloja auki ja myymällä museon tuotteita.* Lisäksi museon aulaan oli järjestetty Montessori-päiväkodin puffetti.

Vuonna 1993 museossa avoinna olleen Uno Cygnaeuksen Alaskan aikaa esittelevän näyttelyn yhteydessä Sitkan luterilaiseen seurakuntaan luotua yhteistoimintaa jatkettiin myös kuluneen vuoden aikana. Elokuun lopussa museolla vieraili professori Arnold J. Alanen, joka tutustui Alaskan näyttelyn aineistoon. Professori Alanen on laatimassa Sitkan kansallispuistoalueelle suunnitelmaa, joka esittelee myös alueen menneisyyttä.

Koska museon amanuenssi hoitaa myös yliopiston kulttuurisihteerin tehtäviä, museolta välitettiin sinfoniaorkesterin ja kaupunginteatterin kausikortteja, lippuja kulttuuritoimikunnan teatteri- tai oopperamatkoihin sekä otettiin vastaan ilmoittautumisia kulttuuritoimikunnan kursseille (valokuvaus-, videointi- ja entisöintikurssit).

JULKAISUT JA TIEDOTUS

Flooran päivänä julkistettiin museon osastojen yhdessä laatima opaskirjanen *Seminaarinmäeltä Ylistönrinteelle - arkkitehtuuria, historiaa ja nähtävyyksiä Jyväskylän yliopiston puistoissa.* Opaskirjanen kustannettiin yliopiston hallinnon tuella ja sitä on myynnissä museolla, yliopiston kassalla ja Kampus-kirjassa sekä kaupungin museoissa. Joulukuun 12. päivä julkistettiin yliopiston kaskukirja *"Sosiaalisen koostumuksen optimaalinen maksimi"*. Kirjan kustantamisesta vastasi Kopi-Jyvä Oy.

Museosta tiedotettiin alan julkaisuissa, lehdistössä ja paikallisradioissa sekä jakamalla omia mainoksia. Syksyllä 1994 oltiin ensimmäisen kerran mukana kaupungin museoiden näyttelyistä tiedottavassa yhteisjakelussa. Yhteistyötä jatkettiin myös toimintakertomusvuonna. Sanomalehti Keski-suomalaisen Menoksi-palstalle tiedotettiin museon toiminnasta. Yhdessä Keski-Suomen matkailuyhdistyksen kanssa suunniteltiin Matkailuyhdistyksen näyteikkunoihin Vapaudenkadulle mainosnäyttelyt Blomstedt-näyttelystä ja Keski-suomen matkaoppaasta, josta yhdistys painatti näköispainoksen oman juhluvuotensa kunniaksi. Oppaan toimittamisessa ja myös matkailuyhdistyksen perustamisessa on ollut mukana Yrjö Blomstedt.

ATK

Yhdessä yliopiston ATK-keskuksen kanssa jatkettiin projektia, jonka tuloksena on kehitetty ohjelma esine-, valokuva-, arkisto- ja taideteostietojen ylläpitämiseksi atk:lla. Rekisterejä on markkinoitu myös yliopiston ulkopuolelle ja vuoden aikana Rautalammin museo hankki esineohjelma UNOn käyttöönsä. ATK-keskus huolehti ohjelman asennuksesta ja museon amanuessi koulutuksesta uuden ohjelman käytössä.

Yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen multimediakoulutuksen kanssa laadittiin yhteistyössä Yliopiston historiaa esittelevä *multimedia-ohjelma Kampus keskellä Suomea*. Ohjelmasta valmistui vuoden aikana prototyyppi, joka esiteltiin 7.12. yliopiston rehtorille. Ohjelman kehittelyä jatketaan edelleen.

LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

Henkilökunta

Vakinainen henkilökunta

- Salonen Kyllikki, museoavustaja, toimistotyöt, opastus , kasvinäytteiden preparointi ym.
- Mäntynen Jarkko, konservaattori, eläinten konservointi (päätyö), opastus, kokoelmien järjestäminen ym.
- Kotiranta Hillevi, amanuessi, kasvien ja siementen hankkiminen, puutarhakasvirekisterin ylläpito ym puutarhaan liittyvät työt

Tilapäinen henkilökunta

Työministeriön työllisyysvaroin

- Pitkänen Tuula, 10.10.94 - 9.4.95 ja 8. - 11.5. (11 t); piirtäjä, sienipostereiden teko, kasvirekisteri
- Bouchelham Mustapha, 1.12.94 - 31.5.95; tutk.assistentti, Metsämaan elämää - näyttelyn teko
- Suonperä Mirja, 1.12.94 - 31.5.95; tutk.assistentti, Sienifestarin valmistelu ja tekstinkäsittely

- Ahonen Hannu, 13.3 - 12.9; konservaattori, lintu-, ja nisäkäsnäytteiden konservointi
- Jauhiainen Pekka, 1.5. - 31.10; tutkimussihteeri, putkilokasvien tallennus atk:lle
- Martikainen Timo, 5.6. - 4.12; tutkimusassistentti, Luonnon arvoja - näyttelyn teko
- Kytölä Raimo, 12.6. - 11.12; tutkimusapulainen, hyönteisten preparointi
- Luukkanen Eija 1.10. - 31.3.96 museoavustaja (molemmat osastot), Luonnon arvoja
- näyttelyn teko ja tekstinkäsittely
- Kulmala Kari, 2.10. - 1.4.96; tutkimusapulainen, hyönteisten preparointi ja
hyönteisvitriinin teko
- Tissari Tiina, 2.10. - 1.4.96; toimistovirkailija, tekstinkäsittely ja kasvinäytteiden
preparointi
- Äijänen Kirsti, 11.10. - 10.4.96; konservaattori, eläinten konservointi ja
"Suomalainen koivu -näyttelyn teko

Jyväskylän kaupungin varoin

- Virtanen Vesa, 3.10.94 - 28.2.95; konservaattoriapulainen ja 1.3.95 - 28.2.97,
eläintentäyttäjäharjoittelija, eläinten konservointi

Museon varoin

- Rautanen Sari, 1. - 12.2. (70 t); tutk.assistentti, Keski-Suomen sammaltutkimuksessa
työskentely
- Tikka Päivi, 20. - 22.9. (24 t) tutk.amanuenssi, sammalten määrittäminen
- Kukkamo Helena, 27. - 29.11 ja 1.12. (30 t); tutk. amanuenssi, diakokoelman
järjestäminen
- Hallman Johanna, 8. - 28.12. (50 t); tutkija, sienien määrittäminen ja järjestäminen
- Mattila Jaakko, 18. - 20.12. (20 t); tutk. apulainen, hyönteisten preparointi

Valtionhallinnon (museologian) harjoittelija

- Farin Leila, 15.6. - 15.8; raportin laatiminen seminaarin ja kasvatusopillisen
korkeakoulun puutarhaopetuksesta sekä kasvien selvittäminen, eläinten preparointi
ym.

Museon viikonloppupäivystyksissä avustivat Anu Aarnivirta, Helena Kukkamo ja Jaakko Mattila.

Näyttelytoiminta

Museon luonnontieteellinen osasto C-rakennuksessa oli avoinna tiistaista sunnuntaihin klo 12 - 15, ryhmille sopimuksesta myös muina aikoina. Osaston kokoelmiin ja näyttelyihin tutustui 5643 kävijää, näistä neljännes oli koululais- ja päiväkotiryhmiä. Kävijämäärien kuukausivaihtelu ilmenee liitteessä 1.

Perusnäyttely:

Esillä oli nisäkkäitä, lintuja, kaloja, hyönteisiä, sieniä ja geologiaa. Systemaattisen hyönteisvitriinin tekoa jatkettiin. Lintuvitriineihin lisättiin tai vaihdettiin yhdeksän lintua. Yliopiston pääkirjaston ala-aulassa olevan *Museon "mainosvitriinin"* aiheina olivat "Retki Vaarulle" - näyttely, kevään muuttolinnut, päiväperhoset ja rauhoitettujen lintujen hinnat.

Vaihtuvat näyttelyt:

Retki Vaarulle 28.9.1994 - 19.2.1995

Näyttely kuvasi Vaarunvuoren monimuotoista luontoa kuvin, äänitehostein sekä eläin- ja kasvinäyttein. Näyttelyssä. Näyttelyssä esiteltiin myös ihmisen vaikutusta Vaarunvuorilla ja lähiympäristössä ja Vaarun vuorten ristiriitaisia tulevaisuudennäkymiä.

Vuoden lintupiirtäjä 10.1. - 28.2

Lintutieteellisten yhdistysten liiton ja Instrumentariumin järjestämän lintupiirustuskilpailun satoa.

Vaarulta Ylisjärvelle 28.2. - 2.4.

Kaarina Kataisen Vaarunvuori-aiheista taidetta. Näyttelyn työt olivat näytteitä taiteilijan grafiikan menetelmillä toteutetuista puupiirrosten sarjasta. Kaikki näyttelyn työt kuvasivat Vaarunvuorten ja ylisjärven luontoa ja maisemia, joiden keskellä taiteilija on viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana osan vuotta viettänyt.

Metsämaan monimuotoista elämää 7.4. - 30.7

Näyttely esitteli metsäekosysteemin toimintaa ja maaperän hajottajaeliöyhteisön monimuotoisuutta.

Sieninäyttely 1.8. - 29.10.

Postereita. Tuula Pitkäsen sienikuvia ja viikon ajankohtainen sieni.

Sieninäyttely 2. - 3.9.

Tuoreitten sienten näyttely.

Kesän valoa 31.10 - 26.11.

OKL:n kenttäkurssin satoa. Marjo Autio-Hiltusen ja Kirsi Hintsasen kokoama näyttely Jyväskylän yliopiston opettajainkorkeakoulutuslaitoksen opiskelijoiden maasto-opetusmenetelmistä. Biologian maasto-opetus oli integroitu kuvaamataidon opetukseen. Opiskelijat olivat koonneet havaintonsa kirjoiksi ja maalauksiksi, jotka olivat näyttelyssä esillä.

Luonnon arvoja 29.11. - 18.2.96

Näyttely luonnosta, arvoista ja vaikuttamisesta. Näyttelyn avulla haluttiin kannustaa ihmisiä aktiivisesti pohtimaan omaa arvomaailmaansa. Kuvien, tekstien ja havaintomateriaalien avulla kerrotaan arvoista, annetaan faktatietoa ekologiasta ja ympäristökysymyksistä sekä korostettiin luonnon- ja ympäristönsuojelun tarvetta. Lisäksi annettiin vihjeitä arkipäivän ympäristövaikuttamiskeinoista.

Tallennus

Suomen putkilokasvien tallennusta jatkettiin atk-pohjaiseen kasvistorekisteriin. Vuoden aikana tallennettiin 1992 kasvinäytteen tiedot, ks. liite 1.

Kartunta

Lintu- ja nisäkäsnäytteitä vastaanotettiin ja rekisteröitiin 100. Osa näistä ja vanhemmista näytteistä konservoitiin. Hyönteisiä vastaanotettiin 38683 näytettä. Suurimmat hyönteislahjoitukset olivat: Jarmo Kovanen 4108 (Vaarunvuoren aineisto 1975), Kari Kulmala 1563 ja Olli Lahtinen 1391. Mikko Raatikainen lahjoitti 29500 kaskasta. Hyönteiskokoelmissa tehtiin tarkistuslaskenta, jolloin hyönteiskokoelmat karttuivat 5893 näytteellä. Mauri Perälä lahjoitti kääpiä ja kääväkkäitä 239, Hilikka Mannisen kuolinpesä putkilokasveja 598 ja Mikko Raatikaisen kuolinpesä kymmeniätuhansia hyönteisnäytteitä (lasketaan myöhemmin), erilaisia karttoja 349, joista peruskarttoja 266 sekä hyönteis- ja etikettineuloja 9500. Tallennustoiminta muiden näytteiden osalta ja näytteiden kokonaiskartunta 1995 ks. liite 2.

Lainaus

Täytettyjä eläimiä OKL:n piirustusluokalle.
 10 lintua Rauno Alatalolle esitelmää varten.
 8 lintua ja yksi nisäkäs museon kulttuurihistorialliselle osastolle Blomstedt-näyttelyyn.
 6 lintua ja 3 nisäkstä Ympäristökeskus Kammiin Lasten puu - näyttelyyn.
 50 Usnea-jäkälää Arto Puolasmaalle Turun yliopistoon.
 25 diaa Anna-Maria Uimoselle esitelmää varten sekä 40 diaa ja 14 kuvaa "Kampus keskellä Suomea"-multimediaa varten.

"Retki Vaarulle"-näyttely Korpilahdella 6.3. - 31.4. ja Jämsän kristillisellä kansanopistolla 23.9. - 13.10.

"Uhanalaiset kasvit"-näyttely Saarijärvellä 2.8. - 1.9. ja Konnevedellä 4.10. - 2.11. sekä 5.5 viisi posteria Ympäristökeskuksen teltassa Maailman ympäristöpäivillä Jyväskylän Kauppakadulla ja 15. - 16.5.

Yksi posterit Suomenselkämessuilla Kyyjärvellä.

Sieninäyttelyn postereita lainassa Sienifestareilla 2. - 3.9.

Asiantuntijatehtävät

Veli Saari toimi WWF:n sammaltyöryhmän jäsenenä sienifestarityöryhmän jäsenenä ja Luomus-lehden (luonnontieteellisten museoiden tiedotuslehti) yhdyshenkilönä.. Selvitettiin poliisille joutsenen, varpushaukan ja kolmen kanahaukan kuolinsyy. Museolle tunnistamista varten toimitettuja eliönäytteitä määritettiin ja yleisöä neuvottiin puhelimitse luontoa koskevissa asioissa.

Tapahtumat

Museon tiloissa kokoontui kaksi kertaa Sieniseuran hallitus ja järjestettiin kuusi kertaa Jyväskylän Seudun luonnonsuojeluyhdistyksen kasviharrastusilta.

Sienifestaritoimikunta kokoontui neljä kertaa. Sieniseuran kokous ja sieninäyttely 26.9. Jyvässeudun hyönteisseuran kokous 9.2 (n.15 henkeä). Puutarhaseuran 100 v-näyttelyn ohjelmatyöryhmän kokous 12.10. Espoon maanpuolustuskerhon naisten kokous (n. 10 henk.) 19.11.

Flooran päivänä 12.5. museon osastot järjestivät luontoaiheisen esitelmätilaisuuden Paulaharju-salissa sekä Oppio-omenapuun esittelyn- ja Kampusoppaan julkaisutilaisuuden Lyhdyssä

Museoviikolla 12. - 19.5. museo oli auki klo 11 - 18.

27.5. Yläkaupungin yönä museo oli auki klo 18 - 24 ja järjesti luontoaiheisen tietokilpailun. Kävijöitä oli 420, joista tietokilpailuun osallistui 84.

Maailman ympäristöpäivänä 5.6. museon infotelta Kauppakadulla ja 13. - 14.10 yliopistopäivillä infopöytä Blomstedt - salissa.

Osallistuttiin Sienifestarin järjestämiseen valtionalolla 2. - 3.9.

Muu toiminta

Järjestettiin työskentelytilat Petri Ahlrothin ja Jukka Suhosen johtamalle kahdeksan hengen tutkimusryhmälle joka tutki vanhojen metsien suojeluohjelman täydennyskohteiden hyönteisiä ja Päivi Virnekselle pro gradu - tutkielman tekoa

varten.

Neljä avoimen yliopiston biologian approbatur-ryhmää, vetäjä Ismo Nuuja. 9.11. Markku Kuitunen tutustumassa Biomap-ohjelmaan. 10.11. 50 museologian opiskelijaa tutustui museoon 19.11. Harri Högmander ja Tomi Hakkari vetivät rengastustentin preppauksen 10.12. (10 henk.). 23.1 kaupungin matkailuopaskurssilaiset museoon tutustumassa. 24.7. Tapani Kettunen Savonlinnasta kävi etsimässä kasvikokoelmasta Mikkelin läänin uhanalaisia kasveja. 31.10-6.11.

Keski-Suomen sammaltutkimusta jatkettiin sammalkartoituksella Jyväskylässä, Jyväskylän maalaiskunnassa, Keuruulla, Korpilahdella, Multialla ja Petäjävedellä Veli Saaren ja Mikko Raatikaisen (†) johdolla. Projektissa työskenteli museon palkkaamana Sari Rautanen 1. - 12.2. ja WWF:n rahoituksella Päivi Tikka 25. - 29.9.

13.1. Petri Ahlrothin haastattelu Jyväskylän uhanalaisista hyönteisistä Radio Jyväskylässä ja Radio Keski-Suomessa. Kesäkuussa Veli Saaren haastattelu Sienifestareista Radio Jyväskylässä. 8.8. Veli Saaren esitelmä uhanalaisista kasveista Saarijärven seudun luonnonystävien kokouksessa. 31.8. Veli Saari sieniasiantuntijana avoimen yliopiston Kaukoviisas-ohjelmassa Radio Keski-Suomessa.

Lähetettiin Suomenselän Lintutieteellisen yhdistyksen ja K-S Lintutieteellisen yhdistyksen alueilta toimitetuista linnuista tiedot ko. yhdistyksille

27.3. sanomalehti Keskisuomalaisen toimittaja Matti Härkälä ja valokuvaaja kuvasivat lintuja ja 17.10. saman lehden valokuvaaja kuvasi lintulaudan. Kesä-heinäkuussa Mark Einbork kuvasi hyönteisiä Rauno Alatalon johtamaan hyönteisten UV-heijastus tutkimukseen.

Julkaisut ja artikkelit

Knuutinen Jorma: *Rautalammin uhanalaiset putkilokasvit. Jyväskylän yliopiston museon julkaisu* 4. Luomus-lehdessä kolme artikkelia, joista kaksi käsitteli sieninäyttelyä ja yksi museon toimintaa. Veli Saari: Museonjohtaja, professori Mikko Raatikaisen muistokirjoitus. Tiedonjyvä 11/95.
Rautanen Sari: *Yhteenveto Vaarunvuorten tutkimuksista. Keski-Suomen liiton julkaisu C 48.*
Suonperä Mirja: Sienet lastenkirjoissa. Keskisuomalainen 3.9.1995.

KASVITIETEELLINEN PUUTARHA

Puutarhan rakentaminen**Mattilanniemi**

Osastojen istutuksia täydennettiin vihersuunnitelman mukaisesti. Engelin puutarhurit istuttivat 40 puuta, 60 pensasta ja 50 perennaa. Leikkikentän pensasangervoryhmän ja muutaman pihlajan kasvualustat kunnostettiin vesiongelmiin poistamiseksi. Lounaisosan pensasalueille levitettiin katteita n. 200 m². Vihertyöt teki Jyvässeudun Pihatyo.

Ylistörrinne**III rakennusvaihe:**

Rakentaja (YIT) korjasi rakennustöiden aiheuttamat vauriot kemian laitoksen viheralueilla. Fysiikan laitosrakennuksen piha-alueiden vihertöissä toteutettiin Arto Sipisen suunnitelmaa, jonka mukaan istutettiin 18 kpl metsävaahteraa (*Acer platanoides*), 1800 kpl kurtulehtiruusuja (*Rosa rugosa*) ja kylvettiin n. 1800 m² Kestoseos-nurmikkoseosta. Rakentajan aliurakoitsija, Pihatarha Ky Keuruulta teki vihertyöt lokakuussa. Viheralueiden lopputarkastus on keväällä 1996.

Kemian laitoksen viheralueet:

Survontien reuna-alueen pensaiden sijoituspaikkoja ja ryhmien kokoa jouduttiin muuttamaan Survontien päällystysten takia. Ison paikoitusalueen viherkolmioihin istutettiin 25 sinikuusamaa (*Lonicera caerulea*). Keskialueen istutuksia täydennettiin istuttamalla 24 kotimaisen katajan (*Juniperus communis*) puumaista muotoa, 15 orjanruusuja (*Rosa dumalis*) ja 2 punakoisoa (*Solanum dulcamara*). Engelin puutarhaväki istutti taimet tilaustyönä.

Seminaarinmäki

Rakentaja (Engel) korjasi atk-kaapeliin asentamistöiden sekä Musican ja kirjaston luona tehtyjen viemäritöiden rikkomat viheralueet. Päärakennuksen sivusiiven katon korjauksen yhteydessä uusittiin myös turvekaton kasvialusta. Turvekaton heinäkasvit kylvetään keväällä 1996.

Elävien kasvien kokoelmat

Puutarhan **kokoelmien kasvit** saadaan keräämällä itse, ostamalla, siemenvaihdon välityksellä ja lahjoituksina. Puutarhassa kasvaa **513** rekisteröityä puuvartista ja monivuotista ruohovartista taksonia, hankintanumeroita on **1261**; kasveja on yhteensä **13 000** yksilöä.

Puutarhan tietojärjestelmän (PUTTI) tietokantoihin kerätään taksonitiedot (nimi- ja levinneisyys- ym. taksonitiedot) ja kasvatustiedot (mm. hankintatiedot, toimenpiteet ja sijoituspaikka puutarhassa). Kertomusvuonna rekisteri karttui 26 hankintanumerolla.

Puutarhan kasveihin asetetaan **nimikyltit**, joissa on ko. kasvin tieteellinen ja suomalainen nimi sekä lajin luontainen levinneisyys. Kuluneena vuonna kylttejä valmistettiin 50 kpl. Kasvikarttoihin merkittiin 1995 istutetut ja poistetut kasvit.

Kasvien hankinta 1995

Kuluneena vuonna **puutarhan kokoelmat karttuivat 24 taksonilla** ja kasvimäärä lisääntyi **2200** yksilöllä. Kasveja ostettiin 8 taimituottajalta sekä istutettiin aikaisempina vuosina hankittuja, jatkokasvatuksessa olleita taimia. Lisäksi Jämsän puutarhaoppilaitos kasvattaa oppilastyönä kasvitieteellisen puutarhan toimittamasta lisäysmateriaalista muutamia lajeja, joista kuluneena vuonna 40 tainta istutettiin puutarhaan. Amanuenssi hankki kasvit ja valvoi, että ne istutettiin oikealle paikalle ja merkitsi sijoituspaikat karttaan sekä hankinta- ym. tiedot puutarhan tietorekisteriin. Pihatarha Ky hankki Ylistön fysiikan laitoksen uusien alueiden sekä kemian korjattavien viheralueiden taimet.

Poistot

Philologican kaakkoispuolelta kaadettiin talvimyrskyn katkaisema mänty. Harjuhongikosta harvennettiin vaahtera- ja pihlajavesaikkaa.

Kasvi- ja siemenherbaariot

Puutarhakasvikokoelmat: Kuivanäytteitä on 1052 kpl (liite)

Siemenkokoelmat: Kartunta oli 62 näytettä, joka on kirjattu museon kokoelmien kartuntaan. Siennäytteitä on 2682 kpl (liite)

Siemenvaihto: Siemenvaihtoluettelo saatiin 6 ulkomaisesta ja 2 kotimaisesta kasvitieteellisestä puutarhasta, joista tilattiin siemeniä kokoelmiin ja kasvatettaviksi puutarhaan yhteensä 74 annosta.

Kirjasto

Käsi kirjastoon hankittiin 5 puutarha-alan kirjaa.

Tutkimusyhteistyö

Puutarha on mukana Suomen Akatemian **SILMU- projektissa**, joka on Ilmatieteen laitoksen, Suomen kasvitieteellisten puutarhojen ja muiden tutkimuslaitosten yhteinen **fenologiatutkimus**, jossa seurataan ilmaston vaikutusta kasvien kasvuun. Lokakuussa 1993 koekentälle istutettujen tutkimuskasvien seurantaa jatkettiin. **Tutkimuskasveina** ovat kotipihlaja (*Sorbus aucuparia*, 5 provenienssia, yht. 30 kpl), tornionlaaksonruusu (*Rosa majalis* 'Tornedal' 6 kpl) ja pensashanhikki (*Potentilla fruticosa*-hybr. 'Tervola' 6 kpl).

Maksullinen palvelutoiminta

Kasvitieteellisen puutarhan tunnuksiksi valittua **siperianomenapuuta** (*Malus prunifolia* 'Oppio') hankittiin 36 kpl myyntiä varten. Kuluneena vuonna näistä myytiin 28 kpl (100 mk/kpl), joista nettotulo oli **1147 mk**. Seminaarinmäen kestävää **metsävaahteraa** (*Acer platanoides*) ruukutettiin 50 kpl myyntiä varten.

Puutarhaopetus

Museologian harjoittelija Leila Farin tutki seminaarin ja kasvatustieteellisen korkeakoulun puutarhaopetusta ja löytämänsä aineiston pohjalta hän laati lyhyen historian '*Puutarhaopetus Jyväskylän seminaarissa ja kasvatustieteellisessä korkeakoulussa 1963 - 1967*'.

Ammatillisessa Korkeakoulussa opettajaksi opiskeleva hortonomi Ari Porkki suoritti opetusharjoittelunsa Jyväskylän yliopistossa pitäen **viherrakentamiskurssin** bio- ja ympäristötieteiden laitoksen ja avoimen korkeakoulun ekologian ja ympäristönhoidon opiskelijoille. Toisena työnään A.Porkki valmisteli Mattilanniemen **kasviopasta**, johon kartat piirsi Tuula Pitkänen.

Tapahtumat

Flooran päivä 12.5

Luontoaiheiset esitelmät

Villa Ranan Paulaharju-salissa pidettiin viisi luontoaiheista esitelmää (perhoset (2), myyrät, kirjosiippo, lierot). Esitelmöitsijät olivat bio- ja ympäristötieteiden laitoksen henkilökuntaa ja opiskelijoita.

Oppio-omenapuu

Lyhydyssä pidetyssä Flooran päivän juhlassa. Laukaan Valiotaimiaseman johtaja Marjatta Uosukainen esitteli yliopiston kasvitieteellisen puutarhan ja yliopiston symboliksi valitun siperianomenapuun (*Malus prunifolia* 'Oppio'), jonka ensimmäinen kaupallinen yksilö luovutettiin rehtori Aino Salliselle.

Kampusoppaan julkistaminen

Flooran päivän juhlassa julkistettiin kulttuurihistoriallisen osaston, kasvitieteellisen puutarhan ja Jussi Jäppisen yhteistyönä valmistunut opaskirjanen '*Seminaarinmäeltä Ylistönrinteelle*'. Oppaan englanninkielinen versio ilmestyi elokuussa.

Kampuskävely

Flooran päivän päätteeksi kulttuurihistoriallinen ja luonnontieteellinen osasto järjestivät opastetun kampuskierron, johon osallistui 20 henkilöä.

Yläkaupungin yö

Yläkaupungin kulttuuritapahtuma pidettiin 27.- 28.5, jolloin luonnontieteellinen osasto oli auki 18.00 - 24.00. Ilan aikana museon näyttelyihin tutustui n. 500 henkilöä. Kävijöistä 87 henkilöä osallistui luontovisailuun, jonka palkintoina jaettiin Oppio-omenapuu, kampusoppaita sekä Puutarha ja Taimisto Leppäkorven lahjoittamia perennoja.

Maailman ympäristöpäivä

Kävelykadulla 5.6 järjestetyssä katutapahtumassa luonnontieteellinen osasto ja kasvitieteellinen puutarha esittelivät toimintaansa kulttuurihistoriallisen osaston ja täydennyskoulutuskeskuksen kanssa yhteisessä info-pisteessä.

Museoviikko

Jyväskylän museoiden museoviikon (12.5.-18.5) tapahtumiin yliopiston museot osallistuivat mm. järjestämällä 17.5 opastetun kampuskierroksen, jossa kulttuurihistoriallisen osaston ja kasvitieteellisen puutarhan amanuenssit esittelivät yliopiston rakennuksia, puutarhaa ja niiden historiaa. Osallistujia oli 40 henkilöä.

Näyttelyt

Pihapiiri- osa luontoa (JY:n museon ja JKL:n Puutarhaseuran 1992 valmistunut näyttelymateriaali: 12 kuvataulua ja opaskirjanen) oli esillä Muuramessa ja Jyväskylässä seuraavasti: Muuramen kulttuurikeskus 7.4.-2.5; Isolahden koulu 2.5.-19.5; Kuokkalan yläaste 23.5.-12.6. Näyttelyyn tutustui n. 500 henkilöä.

Opastus ja neuvonta

Opastetuilla kierroksilla yliopiston viheralueisiin tutustui neljä ryhmää, yhteensä n. 100 henkilöä.

Puutarhan lajiluetteloita ja kasvikarttoja annettiin, herbaarionäytteitä sekä dia- ja valokuvia lainattiin opiskelijoille.

Puutarhakasvien lajintuntemusta opiskeli usea opiskelija puutarhassa kasvavista kasveista sekä herbaarionäytteistä. Yksi opiskelija tutustui puutarha-alan kirjallisuuteen pro gradua varten

Puutarhaneuvontaa annettiin puhelimesta ja postitse.

Kasvitieteellisten puutarhojen tiedotuslehti Pimpinellassa julkaistiin H.Kotirannan kirjoitus 'Neljä erilaista puutarhaa: Jyväskylän puutarhan vuosi'.

Lehdistö

Puutarha-lehdessä (2/1995) julkaistiin Jyri Uimosen Ylistönrinteen viheralueiden nykytilanteesta kertova artikkeli 'Mullistus kasvitieteellisessä puutarhassa'.

Tiede 2000 -lehdessä (4/95) julkaistiin Petri Riikosen Suomen kasvitieteellisiä

puutarhoja käsittelevä artikkeli 'Tarhoissa versoo tieto'.

Museon osastojen henkilökunta antoi tietoja ja lainasi kuvamateriaalia kahdelle Täydennyskoulukeskuksen atk-opiskelijalle, joiden opinnäytetyönä valmistui 7.12. *multimedia-ohjelma* 'Kampus keskellä Suomea'.

Henkilökunta

- Hillevi Kotiranta, amanuessi 1.1.- 31.12., josta 1.5. - 31.8. 30,81 h/viikko (85% kokonaistyöajasta)
- Leila Farin, valtionhallinnon (museologian) harjoittelija 15.6.- 15.8.
- Ari Porki, opetusharjoittelija 30.1.- 24.2.
- Tuula Pitkänen, piirtäjä 8. - 11.5. (11 h)

Henkilökunnan koulutus

Puutarhan amanuessi osallistui Turussa 25.4. pidettyyn kasvitieteellisten puutarhojen asiantuntijaseminaariin ja Oulussa 23.-24.8. pidetyille kasvitieteellisten puutarhojen neuvottelupäiville.

Rahoitus

Puutarhan rakentamisrahat ohjautuvat Valtion kiinteistölaitoksen kautta. Vuonna 1995 oli käytettävissä siirtomäärärahaa edelliseltä vuodelta n.125 000 mk kasveihin, istutuksiin ja tarvikkeisiin sekä Mattilanniemen penkkien hankintaan. Työsuorituksista maksettiin Jyvässeudun Pihatyölle ja erillisistä tilaustöistä Engelille. Päivittäinen ja vuotuinen hoito kuuluu Engelin ja yliopiston väliseen hoitosopimukseen. Amanuessin palkka maksettiin museon määrärahoista.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
MUSEO/LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

KÄVIJÄMÄÄRÄT 1995

Yksityishenkilöt	4094
Koululaiset	1137
Päiväkotiryhmät	281
Muut ryhmät	131

Yhteensä 5643

KUUKAUSI	YKSITYISET	KOULUL.	PÄIVÄK.	RYHMÄT	YHTEENSÄ
Tammikuu	234	39		5	278
Helmikuu	176	32		7	215
Maaliskuu	364	67		6	437
Huhtikuu	369	15	13	223	620
Toukokuu	795	142	60	10	1007
Kesäkuu	153		15	32	200
Heinäkuu	390				390
Elokuu	234	15		30	279
Syyskuu	452	301	27	16	796
Lokakuu	270	115		5	390
Marraskuu	590	190	161	5	946
Joulukuu	67	13	5		85
YHTEENSÄ	4094	1137	281	131	5643

Kartunta eliöryhmittäin 1995							
		Kartunta	Yhteensä			Kartunta	Yhteensä
Sienet		500	2637	Siemenkasvit		598	30357
Härmäsienet			3000	Suomalaiset		598	27723
Jäkälät		32	1370	Ulkomaiset			1582
Levät			642	Puutarhakasvit			1052
Maksasammalet		4	202	Siemenet		62	2682
Lehtisammalet		193	5394				
Sanikkaiset			594				
Täytetyt eläimet							
Kalat			149	Nahkat		256	684
	Näyttely		131	Linnut		225	602
	Tieteell.		15	Nisäkkäät		31	82
	Opintokok.		3	Luut		44	440
Linnut		14	559	Linnut		43	268
	Näyttely	-13	371	Nisäkkäät		1	172
	Tieteell.	8	108				
	Opintokok.	19	80				
Nisäkkät		-2	120				
	Näyttely	-8	77				
	Tieteell.	-1	25				
	Opintokok.	7	18				
Hyönteiset							
Perhoset		7333	28959	Kaksisiipiset		145	830
	M i k r o t		1536	Kukkakärpäset		24	223
	Aikuiset		1444	Muut kaksisiip.		117	603
	Kotelot		92	Kotelot		4	4
	M a k r o t		27423	Heinäsiirakat ja hepokatit		6	166
	Aikuiset	7333	26257	Torakat		28	52
	Kotelot		294	Sudenkorennot		87	491
	Toukat		872	Aikuiset		20	424
Kovakuoriaiset		5846	12312	Toukat		67	67
	Aikuiset	5822	12285	Päivänkorennot		56	69
	Toukat	24	27	Verkkosiipiset		-27	115
Pistiäiset		618	1420	Kärsäkorennot		109	109
	Muurahaiset	58	151	Vesiperhoset		345	787
	Mesipist.	62	186	Aikuiset		323	765
	Lehtipistiäiset	140	140	Kotelot		22	22
	Muut pist.	343	783	Pihtihäntäiset		2	24
	Kotelot	15	15	Kaskaat		29574	46977
	Toukat		145	Kierresiipiset			2793

						Luteet	427	878
						Kempit	13	26
						Kirvat	7	7
						Kirput	7	7
						Hyönteiset yht.	44576	96022
						Aikuiset	44096	94484
						Kotelot	387	427
						Toukat	93	1111
Hämähäkkieläimet		2	656			Linnunmunat		312
Hämähäkit		2	522			Linnunpesät	1	30
Punkit			134					
Juoksujalkaiset		20	20					
Simpukat ja kotilot			206			Kivet		1740
						Maalajit		81
Ravut			15					
						Näytteet yhteensä	46300	147912
						Valokuvat	11	11
						Diat	37	8170